

פרוטוקול מס' 281

מישיבת ועדת העבודה

יום ג', ל' באדר א' תשל"ו - 2.3.1976, שעה 13.30

נ כ ח ו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

מוזמנים:

ת. פנחסוביץ	-	משרד המשפטים
י. כפלאווי	-	משרד העבודה
מ. בושון	-	המוסד לביטוח לאומי
מ. ג'יראסי	-	" " "
י. סימן-טוב	-	" " "
ח. גרסלר	-	הוועד הפועל של ההסתדרות
י. ריפתין	-	משרד הבריאות

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: ע. הירשפלד

סדר-היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשל"ה-1974 - הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.

1277

(נגן) ביום 14.3.76

חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשל"ה-1974 -
הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה ומקדמת בברכה את אורחינו ממשרד העבודה, משרד הבריאות, משרד המשפטים, המוסד לביטוח לאומי והוועד הפועל של ההסתדרות.

את הצעת החוק שמונחת לפנינו הגשתי בדצמבר 1974 ומגמתה לבטח את הנשים שנמצאות במסגרת של הכשרה מקצועית, ובתוך זה אנו כוללים את בתי-הספר לאחיות באופן מיוחד, כי זו תופעה שנתקלנו בה הרבה במסגרות ההכשרה המקצועית. אנו רוצים שיבטחו את האשה, כי קורה לא פעם שעם סיום הקורס היא מספיקה לעבוד תקופה של חודש, חודשיים או שלושה חודשים בערך, אבל אינה מצליחה לצבור אחרי מנח הלימודים את תקופת ההכשרה המזכה אותה בדמי לידה, ויוצא שאותן נשים שלמדו במסגרת של הכשרה מקצועית זו או אחרת, התקופה הזאת לא בלקחה בחשבון וכתוצאה מכך כאשר האשה ילדה, היא לא היתה זכאית לקבל דמי לידה.

הצעת החוק אומרת "...אשה שמלאו לה שמונה עשרה שנה כעובדת בשכר בהיותה בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי במקום ובתנאים..." הכוונה כאן לדמי כיס או למענק שנותנים בתקופת הלימודים. "...כפי שייקבע בתקנות ויראו במענידה החייב בתשלום דמי ביטוח אימהות את מי שהשר קבע בתקנות ולפי תנאים והכנסה כפי שיקבע". כלומר, יראו את מענידה כחייב בדמי הביטוח עבורה, וכמובן במגמה להבטיח לה את דמי הלידה לאחר שזה יידרש, כאשר אנו לוקחים את התקופה הזאת בחשבון, שתסייע לה לצבור את התקופה של 10 חודשים מתוך 24 חודשים הנדרשת ממנה בכדי שתהיה זכאית לקבל דמי לידה.

הזמנו את משרד העבודה כגורם בנושא של ההכשרה המקצועית. דברתי בנוקר עם מר גורלניק ואני אומר מה דעתו. הזמנו את משרד הבריאות, כי הוא למעשה נחשב מעסיק של האחיות, והשאלה היא מי יבטח אותן. אחר-כך אנו צריכים לקבוע לעצמנו מה היא התקופה שאנו חושבים אותה לקורס; התקופה שתילקח בחשבון לצורך זה. כמו-כן אנו צריכים לדעת אם אנו כוללים בזה כל קורס או כל הכשרה שנעשים על-ידי הממשלה, או על-ידי פרטיים וכו'.

לפני שנתחיל בבירור שאלות אלה, נשמח לקבל הסברים מהמוסד לביטוח לאומי בנושא זה, וקודם-כל מה נהוג לגבי חיילות. שמעתי שיש סידור לגבי חיילות, שמשרד הבטחון מכסה את זה, וכאשר חיילת משתחררת מהצבא נחשבת לה תקופת ההכשרה הזאת המזכה אותה בדמי לידה.

מ. בורשין:

אתחיל מהסוף בענין החיילות. קודם-כל, אנו מבחינים בענף האמהות בין שני נושאים: בין מענק לידה לבין דמי לידה. מענק לידה מקבלת למעשה כל תושבת ישראל. כל אשה שיולדת בארץ מקבלת מהמוסד לביטוח לאומי מענק לידה. דמי לידה הוא סכום שנא לפצות את האשה על הפסד השכר שלה בתקופה של חופשת הלידה. כאן מבוטחות רק עובדות שכירה או עובדת עצמאית. הסוג השלישי, מי שאינה עובדת שכירה ואינה עצמאית, היא אינה מבוטחת בדמי לידה. לגבי חיילות למשל, חוק הביטוח הלאומי אינו גותן להן דמי לידה, מכיוון שהן לא עובדות שכירות במשמעות הרגילה של המלה, ולכן היה הכרח להגיע להסכם עם הצבא, שלמעשה הביטוח הלאומי רק מבצע את תשלום דמי הלידה והצבא מחזיר לנו את דמי הלידה. סעיף 200 של חוק הביטוח הלאומי אומר, שחיילת שהיתה בשירות סדיר ואחרי השירות הסדיר התחילה לעבוד, ולא צברה תקופת הכשרה, התקופה שהיא היתה בצבא תיחשב לה תקופת הכשרה. זה לא מעוגן בחוק.

לפי מה אתם משלמים לה?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מ. בוטון:

לפי ההשתכרות שלה אחרי השירות בצבא. חיילת שמשתחררת ויולדת מיד, אינה מקבלת דמי לידה. היא צריכה לעבוד תקופה מסויימת, אבל אז משלמים לה לפי השכר שלה כאשר עבדה. אבל היות שכדי להיות זכאית לקבל דמי לידה היא צריכה להיות מבוטחת 10 חודשים מתוך 14, לכן רואים את התקופה שהיתה בצבא כתקופת הכשרה לעבין זה.

לישיבה הבאה אני מבקשת להביא לבן את ההסכם ובכמה מקרים כאלה שילמתם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מ. בוטון:

זה במסגרת ההסכם. מכל מקום, אין כוונה בשלב זה להכניס גם את החיילות במסגרת החוק, כי זה מוסדר עם הצבא.

אנו מקבלים בברכה את הצעת החוק המובחת לפנינו, אלא שיש בה כמה בקורות, שלדעתנו צריך לתת עליהן את הדעת לפני שאנו מאשרים את הנוסח הזה של החוק, כי בסופו של דבר הכל ייקבע בתקנות, אבל אנו צריכים לדעת היום למה הכוונה.

יש כאן ברשא אחד שעלינו לקבוע, כפי שהעירה היושבת-ראש בצדק, מה היא תקופת העבודה שלה בפועל לפני היום הקובע. זאת אומרת, היום הקובע זה היום שממנו מגיעים לה דמי לידה, 6 שבועות לפני הלידה. לפי הביטוח כאן, יוצא שאם היא רק בהכשרה מקצועית והיא יולדת, או בזיה שהיא נמצאת בקורס שצריך להימשך שנה והיא יולדת בתוך תקופה זו, הכוונה היא שהיא לא תקבל. כך אני מבין מדברי ההסבר.

לא זאת הכוונה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מ. בוטון:

אני רוצה לעמוד על כמה אספקטים של דמי הלידה. כפי שאמרת, דמי הלידה באים לפצות את האשה ולשלם לה שכר, שאילו לא היתה יולדת ולא היתה יוצאת לחופשת לידה, היתה מקבלת אותו. בדרך-כלל, אשה שיולדת ומשתכרת והיא יוצאת לחופשת לידה, היא מקבלת שכר במשך 12 שבועות. כשאשה נמצאת בהכשרה מקצועית, היא לא מקבלת שכר. אבל אם היא יולדת, בחלק גדול של המקרים היא לא מפסיקה את הקורס בשל הלידה, כך שלמעשה - ואם היא מפסיקה אפילו - לא בגרע ממנה הכנסה, גם אם לא השתכרה עובר לתקופת ההכשרה.

לדעתנו, צריך להבהיר בקודה אחת, והיא

שתקופה מסויימת בה תהיה האשה בהכשרה מקצועית תיחשב לה לתקופת הכשרה; לא כל 10 החודשים, אם היא בהכשרה מקצועית, שהיא צריכה לעבוד תקופה מסויימת לפני-כן. בקודה שניה היא, לפי איזה חישוב ישולמו לה דמי הלידה. לפי המצב החוקי היום, אשה שמבוטחת לעבין דמי לידה ויוצאת לחופשת לידה, משלמים לה לפי רבע השנה לפני היום שבו היא יצאה לחופשת לידה; ואם בשלושת החודשים האחרונים היא הרוויחה פחות, אם עבדה חצי משרה, לוקחים את שלושת החודשים לפני-כן. ואם היא למשל בעדרה, משלמים את השכר הזה כדי להשלים לה את השכר באותו חודש, ורואים כמה היא היתה מרוויחה אילו עבדה מלא, ואז זה משמש בסיס. כלומר, לוקחים את התקופה שהיא עבדה, מחלקים אותה ל-90, ולפי זה היא מקבלת תשלום עבור 12 שבועות. אם בקבל החלטה, שלפני היום הקובע היא צריכה לעבוד לפחות 3 חודשים, אז לא תהיה בעייה. היא תקבל דמי לידה, שהשעור שלהם מבוסס על השכר בשלושת החודשים שקדמו ליום שהיא יצאה לחופשת לידה. אם לא תקבל הצעה זו, או שתקבל בחלקה, נצטרך לבדוק יחד איך לחשב לה את השכר.

מ. בוטון

בקודה נוספת שאני רוצה לסמן היא התשלום של דמי הביטוח לאלה שנמצאות בהכשרה מקצועית. וגר אחד צריך להיות ברור, שתשלום דמי הביטוח אינו יכול להיות מאובחן. זאת אומרת, אי-אפשר לשלם ולהפריש דמי ביטוח לבגדים. המוסד לביטוח לאומי אינו ערוך לזה. צריך לקבוע שתשלום דמי הביטוח יהיה לכל אלה שבמצאים בהכשרה מקצועית, ויש לזה שני יתרונות: א) קלות הביצוע של הגבייה; ב) מבחינת העומס.

בקודה נוספת היא גובה דמי הביטוח. ישבנו ובדקנו, ואני מצטער להודיע שבשלב זה היום אין לנו מספיק נתונים כדי לקבוע מה הוא גובה דמי הביטוח שאנו רוצים לגבות כדי לשלם לבגדים אלה. כפי שידוע לוועדה, הענף הזה הוא מאד גרעוני.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כמה גובים בדרך-כלל?

מ. בוטון: המעביד משלם 0.8% מהשכר והוא מנכה מהעובד 0.4%. אם זה עובד עצמאי, הוא משלם 0.8%, ואם הוא לא עובד ולא עובד עצמאי - כפי שאנו קוראים בביטוח לאומי סוג שלישי - הוא משלם 0.3%, עד המקסימום שזה 3,700 ל"י. 0.4% מההכנסה שהעובדת מרוויחה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לפי דברייך, עוד לא קבעתם מה יהיה גובה דמי הביטוח שישולמו בתקופת ההכשרה המקצועית. נביח שהשעור יהיה 0.4%, מאיזה שעור תגבו אותו?

מ. בוטון: אם להכשרה מקצועית, אני רוצה להבהיר שאדם שנמצא היום בהכשרה מקצועית לא משלמים עבורו אף ענף ביטוח, אלא לבפגעי עבודה. בענף בפגעי עבודה משלמים לפי המינימום, שהוא 300 ל"י לחודש, 0.4% יוצא 2.40 ל"י לחודש. בוסף לזה משלמים גם קרן השוואה, אבל זה לא מעבייבנו עכשיו. זה יכול לעביין את משרד העבודה, כי זה יטיל עליו בטל יותר כבד. עכשיו בצטרך להוסיף עוד סכום מסויים על משרד העבודה, או מי שמעסיק אנשים בהכשרה מקצועית, וכמובן שצריך להוסיף את הנטל.

מה זאת הכשרה מקצועית. אישית אינני חושב שרק מי שתהיה בהכשרה מקצועית מטעם משרד העבודה, צריך להכיר בה. יכולה להיות הכשרה מקצועית שלא מתארגנת על-ידי משרד העבודה ובכל-זאת בצטרך להכיר באשה כזאת. למשל, בית-ספר לאחיות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מתכוונת שבכיר באותה הכשרה שבעשית בשיתוף עם גורם ממלכתי, או ציבורי.

מ. בוטון: לגבי הנוסח אני רוצה להעיר משהו. בתיקון הסעיף כתוב "עובדת בשכר". הכוונה לא היתה השכר שהיא מקבלת, אלא שיראו אותה כעובדת שכירה. לכן, את המלה "בשכר" אפשר למחוק.

מה יש בפרק בפגעי עבודה? קודם-כל, אדם שמצוי בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי, מבוסס בפגעי עבודה, אם הוא נמצא במקום או אצל אדם שאושר בתקנות. מבחינה זו הנוסח המוצע כאן זהה לפרק בפגעי עבודה. מי חייב לשלם? חייב לשלם אותו אדם שחייב לשלם שכר עבודה למדריכים ולעובדים בהכשרה מקצועית. זאת אומרת, אותו גוף שמשלם למדריכים ולמורים הוא אותו אדם שיצטרך לשלם את דמי הביטוח. לא יכולנו לומר דבר אחר. זה הקריטריון הטוב ביותר והוא הוכיח את עצמו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליבנו:

זה לא יכול להיות טוב, כי לפעמים מארגנים קורס משותף עם גורם ציבורי אחר. משרד ממטלתי אחר עושה הסכם עם אותו גורם ציבורי ואומר: אתה תשלם הכל, לי אין תקנים, ואני אעביר לך את הסכום הדרוש כתשלום. פה לא מתקבל התשלום, ומי ששילם זה הגורם האחר. בשאלת השאלה מי ישא בדמי הביטוח?

מ. בוטון:

הגורם האחר. משרד העבודה ישלם לו את הכסף, כולל דמי הביטוח.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליבנו:

זה קצת יקשה. למשל, מועצת הפועלות מארגנת קורסים יחודיים. משרד העבודה. משרד העבודה אומר: המדריכים שלך, אני מעביר לך את השתתפות המשרד בהכשרת קורס זה וזה. האם מועצת הפועלות תצטרך לשאת בדמי ביטוח?

ח. גרסלר:

כן.

מ. בוטון:

אם אתם רוצים לחייב את משרד העבודה, צריך לשמוע מה דעתו של משרד העבודה בעניין. אני אומר מה הוא המצב היום בעניין בפגעי עבודה.

גובה דמי הביטוח הוא 0.4% מהכנסת מינימום של עובד שכיר, כפול שניים. הכנסת מינימום היא 300 ל"י לחודש - 600 ל"י לחודש. עובד שכיר שהכנסתו קטנה מ-300 ל"י משלם לפי 300 ל"י לחודש. 0.4% מהכנסת מינימום כפול 2 = 2.40 ל"י לחודש.

י. סימן-טוב:

משרד העבודה משלם את המענקים למצויים בהכשרה מקצועית בערך בצורה זהה. כלומר, זה נע בין 400 ל-500 ל"י לחודש. רצינו שזה יהיה שווה, שאדם שמצוי בהכשרה מקצועית ונפגע, לא יקבל סכומים הרבה יותר גבוהים מאלה שהיה מקבל בעת היותו בהכשרה מקצועית. לכן קבענו מינימום כפול 2.

מ. בוטון:

אם הוא ייפגע בעבודה, הוא יקבל מאתנו כאילו הרוויח 600 ל"י לחודש. את סכום המינימום אנו משנים מדי פעם. ב-1.4.76 זה יהיה 500 ל"י. זה לא כל-כך טוב, כי עובד שכיר שירוויח פחות מ-500 ל"י לחודש יצטרך לשלם כאילו הרוויח 500 ל"י. כך שאם זה לא משמש בסיס לתשלום דמי ביטוח, כדאי היה להקטין את תשלום דמי הביטוח. יש סעיף בחוק שאומר, שאם אדם נמצא בהכשרה מקצועית והוא מרוויח ונפגע, הוא יקבל לפי הגבוה יותר, כך שהוא אף פעם לא מפסיד. הוא משלם 2.40 ל"י לחודש. זאת אומרת, כל מי שנמצא היום בהכשרה מקצועית משלמים עבורו 2.40 ל"י, וזה מחייב גם את ענף פגיעה בעבודה. אם חגיך בהכשרה מקצועית נפגע בעבודתו, הוא אינו מקבל דמי פגיעה, אלא אם כן הרוויח וכתוצאה מהפגיעה בעבודה הוא אינו מרוויח.

אם נחשוב ליישם, או להעתיק את הנוסחאות שיש לנו בפגיעה בעבודה גם על העניין הזה לצורך דמי לידה, אחד הרעיונות הוא - וזה בלי לחייב אותי - שהם ישלמו עוד 0.8% מהמינימום כפול 2, כמו שמשלם כאילו מעביד וחלק של העובד. או שבגיע להסכם עם האגף להכשרה מקצועית של משרד העבודה, שישלמו עבור מי שנמצא בהכשרה מקצועית לכל הענפים. לפי המינימום זה יעלה פחות מ-10 ל"י לחודש, ואז הוא יהיה מכוסה בכל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליבנו:

איך היה לגבי ביטוח ילדים כשהוא היה בהכשרה מקצועית?

מ. בוטון:

הוא לא שילם ולא קיבל.

מי שיש לו שני ילדים, לא קיבל בתקופת
ההכשרה המקצועית?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הוא לא קיבל, כי הוא לא קיבל משכורת.
אנו דנים עכשיו בענין וכנראה שנגבה

מ. בוטון:

דמי ביטוח לכל הענפים. זאת אומרת, שאותו אדם שנמצא בהכשרה מקצועית,
הביטוח שלו יכוסה באותה תקופה.

אני חושב שצריך לפתור את הבעיה
בכללותה. כלומר, אדם שנמצא בהכשרה
מקצועית צריך לשלם גם לאותם ענפים שמשלם אדם שמוגדר כמי שאינו עובד
ואינו עובד עצמאי. הדיונים הללו עוד לא סוכמו, כי צריך למצוא
להם פתרונות, בין השאר גם לעלות.

מ. ג'יראסי:

לאיזה ענפים הוא משלם?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

זקנה ושארים, אמהות וגם שירות
מילואים והג"א. אבל אם הוא משלם לפי
מינימום, הרי שהוא פטור מתשלום הג"א, למרות שהוא מבוטח.

מ. ג'יראסי:

אלה הן המחשבות שיש למוסד לביטוח
לאומי בענין זה. אם הצעתנו תתקבל

מ. בוטון:

על-ידי משרד העבודה וכל הגופים הנוגעים בדבר, לא תהיה בעיה, זה
יוסדר בפרק של תשלום דמי ביטוח ואז לא יצטרכו הוראות ספציפיות לגבי
החלק של האמהות.

אני רוצה להסביר עוד מה המצב היום
בדמי לידה, כדי שנוכל להשוות. סעיף 92א(1) של החוק אומר ש"מבוטחת
לדמי לידה היא עובדת, או עובדת עצמאית שמלאו לה 18 שנה והיא תושבת
ישראל". כאן ברור שאנו רוצים שאותה אשה בהכשרה מקצועית תהיה זכאית
לקבל דמי לידה רק אם קבלה הכשרה מקצועית בישראל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

יכול להיות מקרה שהיא בשלחה מטעם
מוסד זה או אחר להשתלם בחוץ-לארץ.

לתקופה של כמה חודשים.

במקרה כזה היא כן תקבל.

מ. בוטון:

באשר לגיל, כתוב בחוק שהמוסד רשאי
לתת גמלה לפי פרק זה אף למי שאינה מבוטחת, אם היתה מבוטחת אילו מלאו
לה 18 שנה. זאת אומרת, אנו רשאים לתת לה גם אם לא היתה מבוטחת,
והמוסד אמנם נוהג לתת גמלה. אבל אם היא תלך והיא עוד לא בת 18,
היא תקבל את דמי הלידה גם כן, כנהוג לגבי עובדת. עבור עובדת שכירה
משלמים היום ביטוח אמהות, רק אם היא למעלה מגיל 18. זו בקודה שממילא
היתה משתלבת, רק שאולי לא היינו מספיק ערים לכך.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

השאלה היא אם ההסדר הזה יחול עליה.

מ. בוטון:

כן, בהחלט.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אם היא בגיל 17 או 16 במצאת בהכשרה
מקצועית, בכנסת להריון ויולדת; היא
כלום?

מ. בוטון:

זו בעיה אחרת. אם היא עובדת
כשכירה, היא תקבל. אם היא ילדה
והיא עדוין לא בת 18, היא תקבל. זה לגבי הביטוח.

מ. ברוטון

מי מקבלת את דמי הלידה? בסעיף 98
אנו משתמשים במושג אשה, ולא מבושחת, כי אנו רוצים לתת לאו-דווקא לזאת
שמבושחת בזמן הלידה. היא יכולה להפסיק לעבוד, ואפילו אם אינה מבושחת,
היא תקבל. היא תהיה זכאית ל-6 שבועות, אם שולמו עבורה דמי ביטוח
במשך 10 מתוך 14 חודשים. זאת אומרת, שכאשר נכין את החוק נצטרך
להרחיב את ההגדרה של סעיף 98 ולא רק של סעיף 92. איבנו יכולים לתקן
את החוק כדי לתת תוקף רק לתיקון סעיף 92, ונצטרך לתקן גם את סעיף 98,
או גם להכניס סעיף אחר כדי להחיל את כל הבקורות האלה. זה באופן כללי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: תודה רבה בעד ההכנה המפורטת וההסברים מאירי-עיניים.

י. ריפתיין: אני רוצה להתייחס לבתי-הספר לאחיות, שעה שההתייחסות היא למעשה לשאר המרכזים שבהם אנו מכשירים נשים לקראת מקצוע בשטח הרפואה, או מקצועות עזר רפואיים.

אני חושב שיש לבחון את העניין ולשאול את עצמנו מה אנו רוצים להשיג. הכשרת אחיות מתחלקת לשתי קבוצות. יש קבוצה אחת שנקראת חת"ש - חיבון תוך שירות, שם אין בעייה. אנו לוקחים אחיות שהן הכשירו את עצמן כאחיות מעשיות, ואלה לרוב נשים מבוגרות, שצריכות לקבל השלמה למנסמכות. הן הולכות לבית-ספר לאחיות ושם ממשיכות לקבל את משכורתן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הן נחשבות כעובדות לכל דבר?

י. ריפתיין: כן. הבעייה היא עם תלמידות שבאות לבית-הספר לאחיות. השיטה השתנתה, ופירוש הדבר שהיום המועמדת ללימודים משלמת שכר-לימוד כמו באוניברסיטה. אנו דואגים לאותן בנות שמבחינה כלכלית אינן יכולות לשאת בהוצאות, בהתאם לקריטריונים המקובלים. השיטה, לפיה התלמידה לומדת וגרה בבית-הספר, אינה קיימת יותר. בתקופת הסטאז' הן מקבלות שכר בגובה 900 ל"י עד 1,000 ל"י. עם תחילת הקורס אנו מחתימים את התלמידות על התחייבות לעבוד שנת חובה בכל מקום שבו יציבו אותן. הן גם מקבלות פטור בשל הדברים האלה.

מה אנו באים לפטור? בראש וראשונה אני ממליץ ומבקש, שכל הצעת חוק בעניין זה לא תיצור זיקה של עובד ומעביד בקשר להשתלמות. אם תיווצר זיקה כזו, אנו "קובנים" תלמידה שאיבנו יודעים אם היא ראוייה להיות אחות ויתכן שהיא תיפלט בשל חוסר כושר. שנית, נשאלת השאלה על מה אנו באים לפצות אותה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם תלמידות בבית-הספר לאחיות משלמות שכר-לימוד?

י. ריפתיין: הן תיכנסנה לבית-הספר רק לצורך לימוד ולא לעבודה. לשנה זו נרשמו 400 תלמידות בבתי-הספר הממשלתיים.

ח. גרסלר: לעומת כמה מהשנה שעברה?

י. ריפתיין: איבני יודע בדיוק.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם כך, תישאר לך הבעייה הפתוחה לגבי אלה שלמדו בשיטה הקודמת.

י. ריפתין:

האחות, או התלמידה, נכנסת בששת החודשים האחרונים לסטאז', היא מתחילה לעבוד בתוך מערכת בית-הספר, לומדת לבחינות ולאחר-מכן היא מתחילה שנת חובה ומקבלת את משכורתה לפי דרגה א' של דירוג האחיות. ברגע שהיא מתחילה לקבל משכורת אז נוצרת הבעיה. כלומר, אין לה תקופת הכשרה, היא כבר נמצאת בהריון מתקדם, יולדת, עוזיין. לא צברה 10 חודשים אשר יוצרים את הזיקה של עובד ומעביד, וזה המקרה היחיד שאני ממליץ להקדיש לו תשומת-לב. אינני חושב שיש מה לפצות. זה כמו לגבי סטודנטיות שלומדות. זו היא הכשרה מקצועית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליב:

אין מה להשנות את זה עם לימודים באוניברסיטה.

י. ריפתין:

נדמה לי שאנו נוגעים פה בערך באותו ענין.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליב:

את מקצוע האחיות אנו רוצים לעודד, זה דבר אחר.

י. ריפתין:

קשה לי לראות במה זה שונה. סטודנטית שלומדת שלוש שנים, זה בדיוק כמו

שאחות לומדת.

השאלה היא במה נפצה את אותה אשה שהתחילה לעבוד בשכר, כאשר נוצרה זיקה של עובד ומעביד ואין לה תקופת הכשרה. אולי אם תעבוד רק חודש אחד היא תקבל דמי לידה על-פי החודש הזה, ולא שלושה חודשים או רבע השנה האחרונה. מצדנו אני רואה את זה כהוגן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזליב:

אני מסכימה להצעה.

י. ריפתין:

מבחינת מימוש הדבר על-ידי המוסד לביטוח לאומי, אני חושב שמן הראוי היה שבשנה השלישית בפריש 0.4% או 0.8% מהמילגה שהיא תקבל בתקופת הסטאז', וזה ישמש כבסיס.

מ. בוטון:

ההצעה היא שמי שמגיעה לגיל 18, צריך לשלם בעדה. מאחר שאיננו יכולים לעשות חישובים בכל מיני מקרים, אני מציע שכל מי שנמצא בהכשרה מקצועית מגיל 18 ומעלה, ישלמו בעדו את המינימום. אם זה לא שכר, היא תשלם לפי המינימום, והרי היום קיים מצב כזה. אם משרד הבריאות אינו משלם דמי ביטוח, גם להבא לא יראו את זה כשכר; אבל אם זה שכר, ישלמו.

ת. פנחסוביץ:

בדרך-כלל יש איזה שהוא מודד לפתן מילגות. כאן אין כל קנה-מידה. כאן זה למעשה שכר בעד עבודה בבית-חולים, גם אם יכתבו על זה שהיא מקבלת מילגה. גם אם יקרה משהו, היא תסען שזה שכר ואני משוכנעת שבית-המשפט יקבע שזה שכר.

י. ריפתין:

אנו גם לא מעסיקים אותה כאחות, כי עוד אין לה הסמכה לעבוד כאחות. אם בלך בכיוון זה כפי שמציע המוסד לביטוח לאומי, מתעוררת השאלה. אם אנו מפרשיים כ-12 מיליון ל"ה להכשרת אחיות, במה זה יהווה? אינני רואה בזה את המעמסה של 0.4% על שכר מינימום. אבל אני שואל שאלה אחרת: בחורה נכנסת לבית-ספר לאחיות ואחרי תקופה מסוימת מוצאים שהיא אינה מתאימה; היא מפסיקה והולכת לעבוד כמזכירה, ואתה מקנה לה זכויות, ולא זו כוונת המחוקק כפי שאני מבין. אני מעלה בעייה, שלדעתי כדאי לחשוב

י. ריפתין

עליה. אם החישוב יאמר שצריך לתת תשלום חד-פעמי, הוראות החוק יחייבו אותנו כמובן ליישור הקו. הבעיה היא בתי-הספר לאחיות מעשיות, ששם תקופת הלימוד היא שנה וחצי. עקרונית זה אותו דבר, אם כי שם הסידורים הם לא בדיוק כמו של בתי-ספר עצמאיים. אני מביח שלאט-לאט הענין הזה יכול מאש לקבל השלכה ממה שנעשה בבית-ספר לאחיות מוסמכות, כי זה המודל הרחב, הגדול והמכובד. לישיבה הבאה אני מנקש להזמין את הגב' חסיה גור-אריה, והיא כמובן תוכל לומר גם מה הן המחשבות לגבי העתיד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: בענין יתר המרכזים למקצועות שאתם מלמדים, שם הלימוד נעשה בתנאים אחרים לגמרי, והתלמידות משלמות שכר-לימוד?

י. ריפתין: בריפוי בעיסוק כן, וגם בפיזיותרפיה. אינני רוצה למסור עכשיו אינפורמציה מקוטעת, ואני מעדיף לשלוח לוועדה את החומר, בצירוף תעריפים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם לגבי כל אותה תקופה צריך לשלם עבודה דמי ביטוח, זה מפשט את הענין ומובע כל מיני סיבוכים. מר גורלביק אמר לי, שהתלמידה במצאת בקורס לא פחות מששה חודשים, שיש בו לפחות 15 שעות הכשרה בשבוע.

י. סימן-טוב: בענף נפגעי עבודה מדובר על 8 שעות בשבוע.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם היא בהריון והיא הולכת להכשרה מקצועית, - מה קורה?

פ. בוטרו: אם היא היתה 4 חודשים בהכשרה מקצועית ואחר-כך עבדה חודשיים או 3 חודשים, היא תקבל. אנו נחשוב על זה, כי אולי אנו קצת מקשים עליה.

ח. גרסלר: קודם-כל אני רוצה לברך על הגשת הצעת החוק, כי אני חושבת שהיא באה לתקן הרבה מאד עיוותים שקיימים היום. יכולים להיות מקרים של בשים שעובדות עד הלידה 6 - 7 - 8, או אפילו 9 חודשים, והן לא צברו להן את הזכות לקבל דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי, אבל קדמה לתקופת העבודה של 9 חודשים אפילו תקופה של הכשרה מקצועית ותקופה זו לא נחשבת לה והיא אינה מקבלת, וכאן חל העיוות. יתר-על-כן, יש היום הרבה מאד מפעלים ובתוכם בתי-ספר מקצועיים-תעשייתיים שמשרד העבודה מסבסד למעסיק הכשרת עובדים, ובעד אותה תקופה העובדת אינה זכאית משום בחינה לזכויות במוסד לביטוח לאומי, כי היא אינה מכוסה בשום דבר, מלבד בענף נפגעי עבודה. לכן אני מסכימה בהחלט עם דברי מר בוטרו בקשר לכיסוי בכל הענפים. כי קורה שאותה עובדת שעבדה במפעל לפעמים יותר משנה, ומסתבר לה שהחודשים הראשונים שלה היו התקופה של הכשרה מקצועית - ובבתי-ספר אלה תקופת ההכשרה המקצועית היא תקופה של שלושה חודשים, לכן אינני מוכנה לקבל את הצעתו של מר גורלביק.

פ. בוטרו: אני מבין שמסתמנת כאן דעה לא לקבל 6 חודשים.

ח. גרסלר: אלא כל תקופה שהיא בהכשרה מקצועית תצטבר לה. אני מבינה שאתם תומכים בדברי.

פ. בוטרו: כן.

ח. גרסלר:
אני רוצה לתת עוד דוגמה של עיוות בתחום זה, כי מסתבר עכשיו מדברי מר בוטון בענין החיילות, שנוצר מצב שאם חיילת משתחררת והיא הולכת לעבוד חודש או חודשיים, היא זכאית לדמי לידה בעד שלושה חודשים. אבל אם במקום לעבוד היא הולכת ללמוד, היא מפסידה את התקופה שהחוק מכיר לה היום בגין היותה חיילת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זה נימוק בוסף נגד הששה חודשים.

ח. גרסלר: כן, אינני מקבלת את הששה חודשים. מדוע דווקא במקרה זה צריך להגביל?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כאשר אותה חיילת משתחררת והולכת לקורס, מה הן ההוראות לגביה?

פ. בוטון: היא לא תקבל. הסברתי. זאת בתחילת דברי. דמי לידה משלמים למי שכתוצאה מהלידה הפסידה שכר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אבל החיילת הזאת עבדה 3 חודשים והיא הפסידה שכר.

פ. בוטון: אם היא עבדה, היא תקבל.

ש. ארבלי-אלמוזלינו: ומה במקרה של חיילת שהשתחררה, לא עבדה והלכה להכשרה מקצועית?

פ. בוטון: היא לא תקבל, כי היא עוד לא עבדה.

ח. גרסלר: אני אומרת שהצעת החוק צריכה לתקן גם את העיוות מהאפקט הזה, כי היא מאבדת את כל הזכויות.

ת. פנחסוביץ: לא, כי מה שהיא צברה נשאר לה.

פ. בוטון: אם היא עוד במסגרת בית-הספר ויש לה 10 מתוך 14 חודשים, או 15 מתוך 22, זה נשאר לה. אם היא הלכה לקורס שבמשך שנתיים ואחרי שנה וחצי היא יולדת, היא לא תקבל. גם עם החוק שייכנס לתוקפו היא לא תקבל. היא תקבל רק אם היא תעבוד תקופה מסוימת אחרי ההכשרה המקצועית. למשל, בערה שסיימה בית-ספר תיכון הלכה להכשרה מקצועית ולא עבדה אף פעם ובתוך תקופת ההכשרה המקצועית היא תלד, היא לא תקבל דבר, כי היא לא הפסידה דבר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: בנוסף הכוונה לא היתה כזאת. אין כאן התביעה שהיא צריכה לעבוד.

נאמר שתקופת ההכשרה המקצועית תילקח בחשבון לצורך קבלת דמי לידה, כאילו היא עבדה. נביח שאותה תקופת הכשרה היתה שנה וחצי, ונביח שמדובר בטכנאית, ואנו מעוניינים לעודד טכנאיות; בתקופת ההכשרה, שבמקום להמשיך לעבוד ולהשתכר היא החליטה ללמוד מקצוע, היא הפסידה שכר במשך שנה וחצי. בתקופה זו היא נכנסה להריון ויוצאת לחופשת לידה. תקופה זו נחשבת לתקופת עבודה ואתה צריך לשלם לה דמי לידה כאשר היא יולדת. אינני מקבלת את התבאי הזה שהיא צריכה לעבוד. מדוע צריך להתנות את זה עם עבודה. כאשר במקום ללכת לעבוד היא מעדיפה ללכת לקורס?

פ. בוטון: אבל זה נוגד את המטרה שלשמה אנו משלמים דמי לידה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אבל אנו מעוניינים שהיא תלמד מקצוע, ובתקופה זו היא מקבלת מענק ממשרד העבודה. ניקח לדוגמה אשה שבמשך שבתיים לא עבדה. משרד העבודה עושה תעמולה לקורסים שונים, והיא מעדיפה ללמוד מקצוע. תקופת ההכשרה המקצועית היא שנה וחצי, והיא ילדה בתוך התקופה הזאת. מה תאמר לה?

מ. בוטון:

קודם-כל אני שואל אם היא תחזור לעבודה אחרי הלידה, או לקורס. אם היא תמשיך להשתתף בקורס, היא תמשיך לקבל את המענק ממשרד העבודה. אבל היא לא תחזור לקורס, כי הוא בינתיים הסתיים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אתה רוצה להעביש אותה על זה שהיא לא חזרה לקורס?

מ. בוטון:

לא. אדרבה, במקרה שלה אני מוכן שהתקופה שהיא במצאת בהכשרה מקצועית תיחשב לה כתקופת ביטוח. אני סופר את חודשי העבודה ואת חודשי ההכשרה המקצועית, ואם יש לה 14 מתוך 22 חודשים, היא מקבלת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כשאנו אומרים שתקופת ההכשרה בלקחת בחשבון, פירוש הדבר כאילו היא הייתה

בעבודה.

מ. בוטון:

אבל אנו חושבים שזה לא צודק לשלם דמי לידה כאשר עקב הלידה היא לא

הפסידה דבר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

היא הפסידה, מפני שעקב הלידה היא הפסיקה להשתתף בקורס.

י. ריפתין:

יוצא שגם המדינה הפסידה, לא רק היא.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לאחר שהיא יולדת והיא רוצה לחזור לקורס, אנו רוצים לאפשר לה את התנאים בבית, בהחזקת התינוק וכו'. ולפצות אותה. הכשרה מקצועית זו לא עבודה רגילה. אילו זו הייתה עבודה רגילה, לא היינו צריכים להביא תיקון לחוק. אבל אנו רוצים לתת לה מעמד של עובדת. יותר חשוב לה לסיים את הקורס ולקבל תעודה מאשר לחשוב אם היא מפסידה שם או כאן. אבל כאן היא מפסידה פעמיים, ואם היא אינה יכולה לחזור לקורס, מדוע צריך להעביש אותה?

מ. בוטון:

אני אחשוב על זה.

י. ריפתין:

כל זה בתנאי שהיא הרתה בתחילת ההכשרה המקצועית.

מ. בוטון:

בדברי ההסבר כתוב "המשתלבות בעבודה לאחר גמר תקופת ההכשרה והלימודים בשללת מהן הזכות לקבל דמי לידה כאשר הן יולדות וזה בשל העובדה שאינן מבוטחות בביטוח אמהות בתקופת ההכשרה והלימודים. לא יתכן שזכות של תשלום דמי לידה תישלל מאחות...". זאת אומרת, כאן הולכים בכיוון זה, אלא היא משתלבת בעבודה אחרי תקופת ההכשרה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כשמגישים הצעת חוק, הולכים לפי העקרונות. כל מה ששמעתי כאן היום לא

עמד לבגד עיני בעת כתיבת הצעת החוק.

אני מבין שבהצעת החוק מבקשת
היושבת-ראש לראות את תקופת ההכשרה

י. כפלאורי:

המקצועית כעבודה.

כן. ואם היא פנתה ללשכת העבודה
ולא בתנו לה עבודה? היא לא צברה
תקופת הכשרה לדמי אבטלה, - מה יהיה אז?

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

אפשר לומר שהיא לא חזרה לעבודה
מסיבות שלא היו תלויות בה.

ת. פנחסוביץ:

העקרון שצריך להבחנות אותנו הוא,
שיש לחשוב את תקופת ההכשרה כתקופת
עבודה, לגבי אותה הכשרה שצריכים להכיר בה. הכשרה שהוכרה לצורך זה,
ללא כל קורס כזה ואחר. אבל אם היא לא עבדה מתוך סיבות שאינן תלויות
בה?

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

היא כן תהיה זכאית.

י. סימן-טוב:

אני חושבת שבעצם העובדה שחוק ביטוח
אבטלה כן הכיר בתקופת ההכשרה מקצועית
מחזק את החוק הזה ונשאלת השאלה

ח. גרסלר:

כזכאות לביטוח דמי אבטלה, זה רק מחזק את החוק הזה ונשאלת השאלה
מדוע כאן היא אינה זכאית.

אני התרשמתי מדברי היושבת-ראש,
שאת רואה בזה תמריץ, שעבין ההריון
לא יפריע לאשה. אבי רק חושש מדבר אחד, שאנו ביכנס לאנטי-תמריץ
אם לא נשים גבולות ברורים. אם היא תהיה עובדת לכל עבין, חודש אחד
אפילו, אבי תומך בעבין, שיראו את כל התקופה כאילו היתה עובדת והיא
תקבל את דמי הלידה כשהיא תחזור אחרי 3 חודשים או חצי שנה ותהיה
הפשכיות. אבל אם הכוונה היא שתוך תקופת ההכשרה היא תעזוב את הקורס,
היא תקבל 3000 ל"י, אחרי שהמדינה השקיעה בה שנתיים, וזו השקעה כבדה,
אינני בטוח אם זה לא יהווה אנטי-תמריץ.

י. ריפתין:

אם כך, אתה שולל ממנה את הזכות.

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

אינני שולל ממנה דבר.

י. ריפתין:

אבל אם היא לא עבדה באותו חודש,
מה עם אותו חודש?

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

שישלימו לה במקרה כזה.

י. סימן-טוב:

מי ישלים לה?

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

אם בשנה השניה היא הרתה ואחרי
הלידה היא רוצה להעדר מהעבודה 3
חודשים, זו זכותה. היא למעשה הפסיקה את הקורס, כי הלימודים בו הם
יותר מדי אינטנסיביים והוא הסתיים. אני חושב שאנו בוחנים כאן אנטי-
תמריץ, כי היא למעשה אינה מפסיקה דבר תוך תקופת ההכשרה. אלא אם כן
היא בשנת חובה ונוצרת זיקה בין עובד ומעביד. אני מדבר רק על
אחיות.

י. ריפתין:

אתה מדבר על גילים במוכים.

היו"ר ש. ארבלי-אלפונזלינו:

תחילת ההכשרה אצלנו היא לנשים, או
לבחורות שהן כבר בשלות לנישואין
מבחינת החוק, ואנו גובים גם שכר-לימוד. לכן גם העליתי את עבין

י. ריפתין:

י. ריפתיין

האוניברסיטה, כי אינני יודע איך החוק יוכל לעשות הכללה בין אחד לשני. אני בטוח שלא יעמדו בזה, אלא אם יכריזו פה הם מקצועות מועדפים.

אני חוזר ומציע לשקול אם העניין הזה לא ייהפך לאבטי-תמריץ. אני מציע לראות בזה תמריץ. כלומר, אם היא נכנסה לעבודה, כל תקופת ההכשרה תיחשב לתקופת עבודה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אבל בכל-זאת בשאלת קבוצה חריגה. אם יקטינו את תקופת ההכשרה ל-3 חודשים במקום 10, בכך נפתור את כל הבעייה.

י. סימן-טוב: יש פרקי-זמן שונים ותקופות זכאיות שונות.

י. כפלאווי: אם דרישתו של מר גורלניק בעניין 6 חודשים גופלת, יוצא שנחורה שבמצאת בהריון, נכנסת לקורס של חודשיים, יולדת ומקבלת דמי לידה, וזה כדאי לה. היום זה 6 חודשים מינימום.

ה. גרסלר: אני הבנתי שהצעת החוק רוצה להיצמד לחוק הקיים. זאת אומרת, תקופת ההכשרה שהיא צריכה לצבור, בשמרת; אבל שתקופת עבודה ותקופת הכשרה מקצועית יילקחו בחשבון שניהם גם כן לצורך הזכאות. אני הבנתי שכאן חוששים שמא אפילו חודשיים יקברו לה הזכות לקבל דמי לידה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם יקטינו את תקופת ההכשרה המקצועית.

י. כפלאווי: סעיף 97 אומר, ש"המוסד ישלם למבוטחת... אם אין היא עובדת או עוסקת במשלוח-ידה". זאת אומרת, למבוע ממנה חסרון כיס. אני רוצה שבכל-זאת בעמוד בפרפורציה הקיימת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הוויכוח הוא אם תקופת ההכשרה היא ממושכת. כי אם תקופת ההכשרה היא פחות מ-10 חודשים, אז או שהיא עבדה לפני-כן, או אחרי-כן. אם היא היתה מבוטחת 9 חודשים, היא אינה זכאית; אבל אם גם זה לא היה לה, היא אינה מקבלת.

הוויכוח עכשיו מתרכז בשאלה אם תקופת ההכשרה היא ממושכת והיא לא עבדה לא לפני ולא אחריה. על זה אתם אומרים שהיא לא הפסידה דבר והיא אינה צריכה לקבל דבר. אני אומרת שהיא הפסידה וצריך לפצות אותה. אני מעוניינת שזה יהווה תמריץ. אם היא חזרה למסגרת ההכשרה המקצועית כעבור חודש להמשך הלימודים, יחזירו לה את המגיע לה בתור דמי לידה. זה יהווה תמריץ שהיא תחזור לקורס. ואם היא תחזור לקורס אחרי הלידה להמשך הלימודים, היא תקבל בעד החודש שבו בעדרה גם דמי לידה ואחר-כך היא תקבל את המענק.

מ. בוטרו: פעמיים היא אולי לא תקבל.

י. ריפתיין: אצלו היא לא תקבל דבר, כי היא לא מקבלת מענק. אם היא סיימה את הקורס והיא נכנסה לעבודה סדירה, תקופת ההכשרה עד ללידה תיחשב כאילו עבדה. זה גם משתלב יפה בדברי ההסבר שקבלנו כאן.

אם היא לא מקבלת מענק והיא חזרה לעבודה, היא תקבל.

מ. בוטון:

אבי חושבת שבהצעת החוק צריך להיות כתוב, שאם בתום תקופת ההכשרה שלה על-מנת להבטיח שלא יהיה ביצוע הלידה יהיו מותנים בחזרה לקורס.

ח. גרסלר:

היא ממשיכה את עבודתה, היא מקבלת. לרעה, תהיה הערה שזו אשר הפסיקה את העבודה באמצע הקורס, קבלת דמי הלידה יהיו מותנים בחזרה לקורס.

אם היא ממשיכה את הקשר עם הקורס ורוצה לעמוד בבחינות וכו', אבי

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מבקשת לקחת את זה בחשבון.

אז נעשה סידור שהיא תקבל את המענק.

ת. פנחסוביץ:

אז צריכים לברר את זה עם משרד העבודה.

מ. בוטון:

ממשרד העבודה אמרו לי שזה יכול להיות בטל רציני.

מ. ג' יראסי:

אם לגבי אמהות זה 0.8%, זה יהיה 5 ל" לחודש. למשרד העבודה יש בסך-גם אם גיקח בחשבון את כל הגורמים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הכל 2000 נשים בהכשרה מקצועית. הציבוריים, אולי נגיע ל-8000.

לישיבה הנאה תנסו להגיש לנו טיוטה.

לא נוכל לפגי שנלבן את הדברים עם אנשי משרד העבודה.

מ. בוטון:

לישיבה הנאה בזמין את אנשי האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה ואת

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הגב' חסיה גור-אריה.

הישיבה בעולה.

הישיבה נבעלה בשעה 15.50